

Kde nyní bere Rusko peníze pro svoji válčící armádu

 web.litterate.cz/kde-nyni-bere-rusko-penize-pro-svoji-armadu

Marie Divišová

22 října, 2024

Je to zajímavý paradox. Po zahájení vojenských operací na Ukrajině jsme pořád poslouchali zkažky o tom, jak Rusko během pár měsíců finančně zkrachuje. A pořád se na Západě všichni děsně diví, kde bere Rusko zdroje na svoje válečné úsilí. Přitom je to velmi jednoduché, ty peníze jsou výsledkem západních sankcí.

Dříve z Ruska každý rok odcházelo směrem na Západ spousta peněz, hotových, vydělaných v Rusku, 5-7% HDP, 100-150 miliard USD ročně.

Vyváděli ty peníze ruští zbohatlíci a korupčníci, nadnárodní korporace, prodávaly se akcie ruských firem na mezinárodních burzách a zahraničním majitelům akcií se pak posílaly dividendy. A několik desítek milionů běžných obyvatel každý rok cestovalo do zahraničí a utráceli spoustu peněz při svých cestách.

Po zavedení sankcí mnoha ruským oligarchům na Západě nahromaděné peníze, vily a zámky, jachty, fabriky, zlato i akcie v sejfech a další majetek zablokovali nebo rovnou sebrali a ostatní se začali bát, že je to také potká. Mnoho nadnárodních korporací také z Ruska odešlo a přitom svoje fabriky si nemohly vzít s sebou.

Výsledek je, že místní zbohatlíci teď pro jistotu nechávají vydělané peníze v Rusku a radikálně se zvedly jejich investice do zemědělství, stavebnictví, průmyslu i cestovního ruchu. Staví se nové farmy, hotely, byty, fabriky ... A hodně oligarchů rychle vrátilo do Ruska také sídlo firmy, které předtím převedli kvůli „daňové optimalizaci“ do daňových rájů a začali platit daně v Rusku.

Fabrika původně patřící zahraniční firmě dál pracuje a vyrábí, se stejnými stroji a zaměstnanci, jenom zisk neodchází na Západ, ale jde do ruské kasy a je znovu investovaný. Obyvatelé méně jezdí na

Západ (protože nedostanou víza) a i když dál mohou jezdit do Turecka nebo Číny, raději vyrazí na ruský jih a opalují se u vlastního moře v Soči a tam se baví a utrácejí.

Takže se v ekonomice objevilo hodně dodatečných vlastních ruských peněz, které dřív mizely za hranice. A v pohodě nahradily odešlé zahraniční investory. Přibyla pracovní místa, snížila se nezaměstnanost, je nejnižší za celou moderní historii Ruska (2,4%). Se snížením nezaměstnanosti vyrostly platy – je méně podpor v nezaměstnanosti a podpor pro rodiny nezaměstnaných. Takže další paradox – mohou se valorizovat důchody a jiné sociální výdaje, přitom celková suma sociálních výdajů neroste, protože se ušetřilo na podporách v nezaměstnanosti. Celkově také lidé více vydělávají, více nakupují a platí více daní.

Další pozitivní efekt je, že zahraniční majitelé prováděli „daňovou optimalizaci“, snažili se různými účetními kličkami vyvést vydělané peníze bez zdanění do daňových rájů. A ruský stát proti tomu neměl dost silné páky. Zatímco ruským majitelům těch samých fabrik teď může finančák detailně zkontrolovat účetnictví a důsledně vybrat daně.

Po zahájení bojů na Ukrajině Západ a zejména Evropská Unie zavedly sankce na ruské energetické zdroje, ropu, plyn a uhlí. V nastalé napjaté ekonomické situaci a nejistotě celosvětově radikálně vyskočily ceny ropy, plynu, uhlí, uranu, kovů, potravin, zlata a dalšího zboží, které Rusko ve velkém vyváží. Takže Rusko sice některého zboží vyváželo kvůli sankcím menší množství, ale inkasovalo mnohem více peněz. Asi nejvýraznější to bylo s plynem, za rok 2020 Rusko za export plynu utržilo 25 miliard USD, v roce 2022 téměř 4x více, celých 95 miliard. A ten rozdíl 70 miliard USD stačil Rusku na celý rok válčení (a je 7x vyšší, než stála Gazprom výstavba obou zničených plynovodů NordStream1+2). Plus ceny uhlí se zvýšily 2,5x, ceny uranu 2x, ceny pšenice o 50%. V roce 2022 Rusko inkasovalo z vývozu zboží rekordní sumy v celé moderní historii, o třetinu více peněz, než průměrně ve dvou „normálních“

předcovidových letech. Na tomto grafu je nárůst zřetelně vidět. Po dvou letech se ceny vrátily k normálu, ale ruský export je navzdory sankcím pořád dostatečný, stejný jako před covidem v letech 2018-19.

Russia Exports

Export zboží z Ruska (údaje za měsíc) v milionech USD

V roce 2022 Rusko inkasovalo z vývozu zboží rekordní sumy, nejvyšší příjem v celé moderní historii, o třetinu více peněz, než ve dvou „normálních“ předcovidových letech

Všechny mimořádné zisky, které získaly exportní firmy v důsledku růstu cen surovin na světových trzích, ruský stát důsledně zdanil windfall daní. Za základ pro výpočet daně byly brány předcovidové roky 2018-2019. Kůži ze soukromých firem stát nesesdřel, ale přebytečnou vlnu z nich finančák ostříhal důkladně a důsledně. Mimořádnou daň nemusely zaplatit jenom ty firmy, které veškerý nadbytečný zisk obratem investovaly do všestranně prospěšných infrastrukturních projektů, například výstavby železnice, plynovodu, nového přístavu ap.

Určitou část peněz ruský stát také čerpá z rezervních fondů, které soustavně vytváří pro krizové roky. V letech tučných Rusko spoří přebytky z prodeje ropy, v letech potřebných je utrácí. A také ruský stát změnil přístup ke zlatým zásobám. Před krizí Rusko každoročně nakupovalo do státních zlatých rezerv cca 200-250 tun zlata ročně.

Tyto nákupy stát od roku 2021 utlumil, zlato z rezerv zatím neprodává, ale ani nenakupuje. Rusko patří k největším světovým producentům zlata a všechno vytěžené zlato (více než 300 tun ročně) nyní prodává na světovém trhu za rekordní ceny (i když proti zlatu z Ruska Západ přijal sankce, na světě je dost boháčů, kteří si ruské zlato rádi koupí).

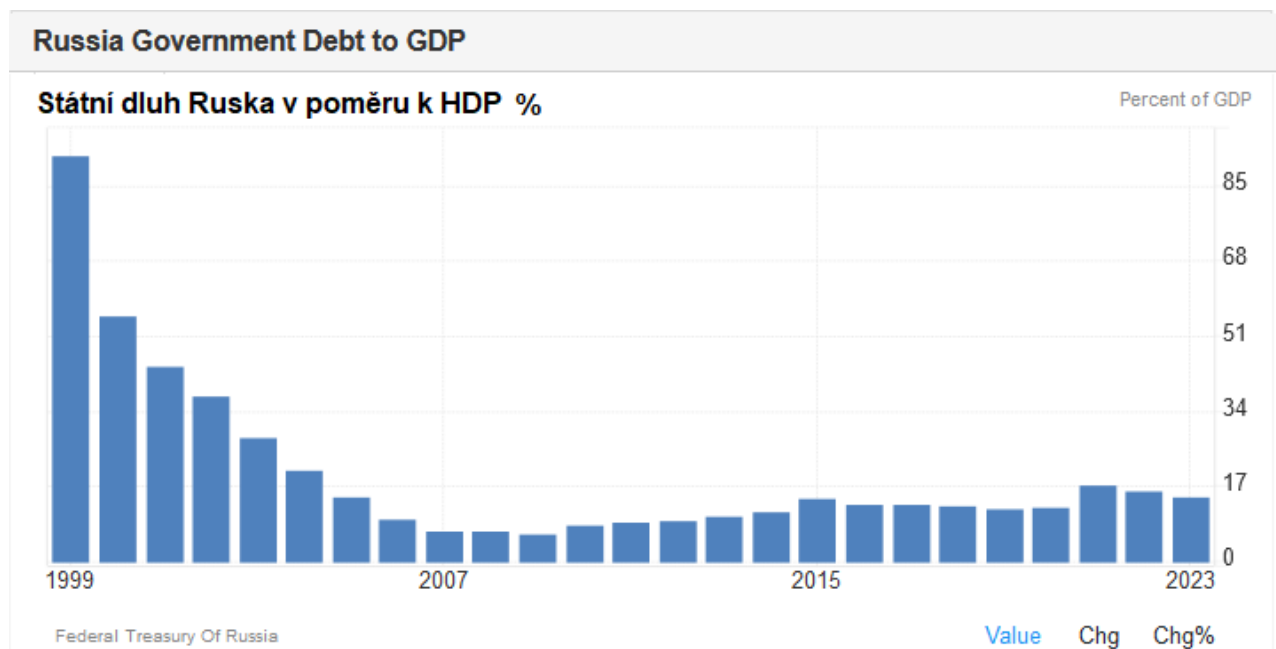
A ještě jeden bonus. Dřív byly firemní daně v Rusku extrémně nízké. Bylo to proto, že při každém zvýšení další firmy vyvedly svoje sídlo do zahraničí, do nějakého daňového ráje (nejčastěji Kypr, Holandsko ...), a v Rusku nakonec žádné daně nezaplatily. Teď majitelům firem hrozí, že je v těch daňových rájích dostihnou západní sankce. Tak po navrácení sídla do Ruska teď musí zaplatit daně v Rusku. A ruský stát si také mohl dovolit zavést progresivní zdanění osobních příjmů a zvednout o několik procent daně velkým firmám i výrazně bohatým lidem (horních 10%), a oni nemají před tím zdaněním jak a kam svoje peníze schovat. Ale stejně jsou daně v Rusku pořád výrazně nižší, než ve většině evropských zemí, včetně Česka (například základní daň z příjmu fyzických osob v prvním nejnižším pásmu je v RU 13%, v ČR 15%, v Rakousku 25%).

Výrazně se zpřísnila kontrola a postih korupce, podvodů a daňových úniků nejenom v armádě. A přísnější přístup má podporu veřejnosti. Nový ministr obrany Bělousov je ekonom, zasedl se svým kontrolním týmem nad účty armádních dodávek za několik roků dozadu, několik vysoce postavených generálů, kteří privatizovali erární peníze do vlastních kapes, už sedí za mřížemi a armádní dodavatele postavil do latě.

Také je potřeba si uvědomit, že většina zbraní používaných a zničených na frontě byla vyrobena a zaplácena dávno, některé dokonce ještě v minulém tisíciletí v SSSR. Munice a mnoho výstroje se sice vyrábí a musí zaplatit nyní, ale ty nejdražší zbraně jdou na frontu ze skladů.

Takže na závěr – graf ruského státního dluhu. Když v roce 1999 přebíral Putin vedení státu, mělo Rusko státní dluh přes 90% HDP. Během 10 roků se svým týmem ekonomů snížili státní dluh pod 10% HDP. Rusko má nyní jeden z nejnižších státních dluhů v poměru k HDP na světě. Před covidem byl dluh 12% HDP, během covidu vyskočil na 17,6% a poslední tři roky lehce klesá, navzdory vysokým armádním výdajům. Rusko se kvůli válce nezadlužuje, dokáže financovat současné vysoké armádní výdaje z dodatečných příjmů, zisků a úspor, které mu zajistily západní sankce, žije s minimálním deficitem rozpočtu.

Tuto válku díky sankcím financují obyvatelé EU, z obou stran.

Státní dluh Ruska v poměru k HDP v %